

At Congregation Ahavath Torah
Englewood, New Jersey

Weekly Parasha Insights

Tazria 5776

Harav Shmuel Goldin, Chief Rabbi
Rabbi Chaim Poupko, Associate Rabbi
Rabbi Morty Kuessous, Assistant Rabbi

Published by: Raphael Benaroya

Parasha Discussion

Based on a shiurim by Rabbi Yochana Zweig, Rosh Yeshiva, Talmudic University of Florida

Can Truth Distort Reality?

(יג:ח) "וּטְמָאוּ הַכֹּהֵן צִרְעָת הוּא" "... and the Kohain shall declare him contaminated; it is Tzoraas" (13:8)

Rashi quotes the Chazal that states that Tzora'as is the punishment for the Lashon Harah – evil speech¹. As with all of Hashem's punishments, there has to be a concept of quid pro quo, the punishment reflects the sin involved. How is the sin of Lashon Harah reflected in Tzora'as. Furthermore, one of the characteristic of Lashon Harah is that the information is true. Why does the Torah consider Lashon Harah so heinous a crime if all it involves is revealing the truth. Why would the Torah suppress the discrimination of truth?

Anyone familiar with today's media can bear witness to the fact that that truth does not always reflect reality. A fifteen second clip of TV footage may record an incident that actually occurred. However, if the clip is the person's only connection to the incident, he may in fact have a distorted view of the reality of the situation.

Lashon Harah focuses on the negative traits or behavior of an individual. Although these traits may be merely a small part of the person's make up, the Ba'al Lashon Harah – one how speaks evil creates the perception that this is the individuals entire reality, which is a perversion of the truth. Anyone having heard the Lashon Harah immediately associated the person about whom it was said with the negative information and ignores the person's other, possibly positive traits.

This phenomena is evident in Tzora'as. Although a person finds a small spot on his body it is sufficient to spiritually defile his entire body. The crime of the Ba'al Lashon Harah therefore is reflected in his punishment. He distorted the truth by creating a false reality which amplified a small defect to the point where it represented an entire person.

¹ 13:46; 14:31, The English translation of Tzoraas as leprosy is not correct

Have a Good Look

(יג:ב) "וְהוּבָא אֶל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים" "...he shall be brought to Aharon the Kohein, or to one of his sons the Kohanim" (13:2)

The Torah discusses a person who is afflicted with the spiritual malady known as "tzora'as". Although is it a spiritual affliction tzora'as manifests itself physically, in the form of a skin disease. An individual suffering from this disease must

be brought before a Kohein to be diagnosed. The Seforno questions why the Kohein is the only person empowered with the ability to proclaim the affected individual either tamei – impure or tahor – pure.

In all prior situation in Sefer Vayikra where a Kohein services were required, the Torah stated that the service shall be performed by either a Kohein or the children of Aharon the Kohein. However, concerning tzora'as, the Torah states that the metzora shall be brought to either Aharon himself or one of his children. Why does the Torah personalize Aharon's involvement in this procedure?

Very often the manner in which a person validates his own standing in life and boosts his self-esteem is by focusing on the failures and shortcomings of others. The Mishna describes Aharon's nature as an "ohev shalom verodeif shalom" – one who loves and pursues harmony. Aharon had the ability to create harmony in relationships where they had previously been enmity. Only a person who is predisposed to focusing on the positive traits of others can have this ability. Seeing the positive in others is what allowed Aharon to present a person's former enemy as an individual worthy of his friendship.

It is this quality of Aharon which makes the Kohein worthy of diagnosing tzora'as. Only a person who searches for the positive in people is qualified to evaluate their flaws. A person who's predisposition is to search out the flaws of others, cannot render an objective judgement.

It is precisely for this reason that the Torah emphasizes Aharon personally. Unlike other services that any Kohein can perform by dint of his ancestral right, the ability to diagnose a metzora stems from his non-judgmental nature, to which all Kohanim are predisposed due to Aharon perfection of this quality.

מאורות בפרשה (רפאל בן-ארוי'ה)

"אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר" (י"ב ב')

איתא במדרש (ויק"ר פרק י"ד סי' ח'): "כיצד הולד שרוי במעי אמו? מקופל ומונח כפנקס, ראשו מונח לו בין ברכיו, שתי ידיו על שני צדעיו, שני עקביו על שני עגבותיו, פיו סתום, טיבורו פתוח, ואוכל ממה שאמו אוכלת ושותה ממה שאמו שותה ואינו מוציא רעי שמא יהרוג את אמו. יצא לאויר העולם, נפתח הסתום ונסתם הפתוח". (ראה גם במס' נדה דף ל' ע"ב). חז"ל ראו את הולד טרם לידתו "כפנקס מקופל ומונח". רש"י, במס' שבת (דף ק"ד ע"ב) מבאר שבזמן התלמוד הפנקס היה עשוי מהרבה דפים מצופים שעוה שנכרכו יחד וכדי לסגור את הפנקס היו מקפלים אותו לאורך גבו. בענין שדימו הפנקס לולד נראה שאותו פנקס דפיו ריקים ונכונים להכתב בהם אחרי לידתו. ומה יכתב בהם? המהר"ל מפרש שנכתבים בו כל החובות שחייב לבוראו אם יחטא, וכל מה שהבורא חייב לו כשכר מצותיו שעשה. כמו שאמר רבי (אבות פרק ב'): "הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה וכו' וכל מעשיך בספר נכתבים" והספר הוא האדם עצמו. וכך אמרו חז"ל (חגיגה ט"ז ע"א): "נשמתו של אדם מעידה עליו וכו' אבריו של אדם מעידים בו". ומה סיכומו של הכתוב - לא ידוע עד יום מותו כי יום ביומו יכתבו בו דפים של מעשים טובים, צדקה וחסד, קיום מצות וכו' ודפים של כשלים, סטיות מן הדרך וחולשה. לעולם לא נותר ה"פנקס" ריק.

"אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר" (י"ב ב')

ראיתי סיפור בגליון "המאיר" של אגודת אהבה ואחוה (שהיה בראשיתו של הרה"ג ר' עובדיה יוסף זצ"ל) בזה"ל: "מעשה באדם אחד שבא אצל הצדיק ר' יצחק מאיר, בעל ה"חידושי הרי"ם", וסיפר לו על דרך חיים ארוכים שעבר עד כה, ואילו עתה מנסה הוא לחזור ולחיות כפי שחי בצעירותו, כי הימים הראשונים נראים לו יפים יותר מאשר חיינו היום.

הוציא רבי יצחק מאיר מסכת נדה מן הארון, פתח את הגמרא בדף ל' ע"ב וקרא בפני האיש את דבריו של ר' שמלאי על התינוק במעי אמו. לאחר שקרא את הדברים בהדגשה ובהטעמה פנה אל האיש ואמר לו: "נכון כבר אמר רבי שמלאי: "ואין לך ימים שאדם שרוי בטובה יותר מאותם הימים (בהיותו בבטן אמו)" אך כלום מצאת אדם שיוכל לחזור למעי אמו? מכאן עליך ללמוד - אין האדם חוזר אל מקום ואל שנים שבעבר, גם אם היו אלה יפים ביותר. על האדם ללכת קדימה, קדימה!!

"ובימים השמיני ימול בשר ערלתו" (י"ב ג')

ולכאורה הרי כבר ניתנה מצות המילה לאברהם (בראשית י"ז ט') ומוסכם ומקובל בישראל שמכניסים כל ילוד ב"בריתנו של אברהם אבינו". ולמה נשנית המצוה כאן? יש לומר אף על פי שכבר נצטוונו מימי אברהם מ"מ תוקף המצוה לכלל ישראל בה רק מהפסוק בפרשתינו שנאמרה לאחר מתן תורה. כך גם אומר הרמב"ם שמשמעות המצוה אינה באה מענין זכרון הראשונים ומעשיהם אלא תוקפו רק בגדר היותן מצוות שבאו עם מתן תורה.

כך גם בענין האיסורים שנאמרו בספר בראשית. הא' דין איסור גיד הנשה, והב' איסור אבר מן החי. הרמב"ם בפירושו למשנה במס' חולין העוסקת במצות גיד הנשה ומדברת במחלוקת תנאים, אם נאסרה כבר מזמן יעקב או דוקא מסיני ואילך. אומר הוא (שם פ"ז משנה ו'): "ושים לבך לכלל הגדול הזה המובא במשנה זו והוא אמרם מסיני נאסר, והוא, שאתה צריך לדעת שכל מה שאנו נזהרים ממנו או עושים אותו היום אין אנו עושים זאת אלא מפני צווי ה' על ידי משה, לא מפני שה' צוה בכך לנביאים שקדמותו, דוגמא לכך, אין אנו אוכלים אבר מן החי לא מפני שה' אסר על בני נח אבר מן החי, אלא מפני שמשה אסר עלינו אבר מן החי במה שנצטווה בסיני שישאר אבר מן החי אסור. וכן אין אנו מלים בגלל שאברהם מל את עצמו ואנשי ביתו, אלא מפני שה' צונו על ידי משה להמול כמו שמל אברהם עליו השלום, וכן גיד הנשה, אין אנו נמשכים בו אחרי אסור יעקב אבינו אלא צווי משה רבינו, הלא תראה אמרם שש מאות ושלש עשרה מצות נאמרו לו למשה בסיני, וכל אלה מכלל המצוות". שהרי אם שלושת מצוות אלה לא באו מסיני יהיה מספר המצוות מסיני רק שש מאות ועשר.

נכון שאמנם ניתנו מצוות לבני נח (שבע מצוות ובכללם אבר מן החי) ולאבות, אך אין בהם משום חובה לנו בגלל שניתנו להם אלא משום כללותם בחוקי התורה והמשפט שניתנו בתורה לישראל.

"אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת" (י"ג ב')

בענין הצרעת יש דעות חלוקות. יש שאומרים שמדובר פה בחולי גופני הנובע ממחלה בתוך הגוף ויוצא ונראה על העור. ויש שאומרים שבא על צד עונש המגלה רעה בקרבו, דהיינו מדבריו או ממעשיו.

וראיה לסברא האחרונה נביא מדברי התורה הקדושה (דברים כ"ד ח'-ט'): "השמר בנגע הצרעת ... זכור את אשר עשה ד' אלקיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים". ומה עשה ד' למרים? כתוב (במדבר י"ב א'-ט"ו): "ויחר אף ד' ... והנה מרים מצורעת כשלג". ועל מה חרה אף ד'? ומספר הכתוב (שם א'): "וידבר מרים ואהרן במשה על אודות האשה הכושית אשר לקח וגו'". רק תפלת משה מחזירה את מרים לאיתנה, אך לא לפני שדין מצורעת חל בה כאמור (שם י"ד): "הלא תכלם שבעת ימים תסגר שבעת ימים מחוץ למחנה אחר תאסף". מכאן גם למדים את הקשר בין צרעת ללשון הרע (מצורע - מוציא רע).

ראה עד כמה חמור ומפחיד מאורע זה שצונו לזכור מעשה מרים להיות שווי משקל בעשר הזכירות שחייבים ישראל בהם, ואלו הם: יציאת מצרים, שבת, אכילת המן במדבר, מעשה עמלק, מעמד הר סיני, מה שהקציפו דור המדבר להקב"ה בפרט בעשיית העגל, מה שיעצו בלק ובלעם לקלל את ישראל, מעשה מרים הנביאה, זכירת ד' אלקינו הנותן לך כח לעשות חיל, זכירת ירושלים שתבנה.

"וְרָאָה הַכֶּהֵן אֶת הַנֶּגַע בְּעוֹר הַבָּשָׂר וְגו' נִגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָה הַכֶּהֵן וְטָמֵא אֹתוֹ" (וי"ג ג')

מה טעם כפולות הלשון "וְרָאָה הַכֶּהֵן" וגם "וְרָאָה הַכֶּהֵן"? אם מדובר הכתוב על ראיית הנגע בלבד הרי כבר כתב "וְרָאָה הַכֶּהֵן אֶת הַנֶּגַע". מה אם כן ענין "וְרָאָה הַכֶּהֵן" החוזר כאן?

ומפרש ב"עיתורי תורה" שיש כאן רמז שכאשר הכהן רואה את הנגע הוא אינו בודק רק את הצרעת לראות את חסרונותיו, אלא צריך לראות את האדם בשלימותו האיך הגיע למצב כאוב הזה.

"וְהִצְרֹעַ אֲשֶׁר בּוֹ הַנֶּגַע בְּגִדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֵאשׁוֹ יִהְיֶה פְרוּעַ וְעַל שָׂפָם יַעֲטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא" (וי"ג מ"ה)

ראה בפתיחתא למדרש איכה (סי' כ"א) המוציא הדברים מפשוטם רמזים בפרשה הנגעים לגורל ישראל: "רבי אלכסנדר פתח (ויקרא י"ג) והצרוע אשר בו הנגע וגו', 'והצרוע' - זה בית המקדש. 'אשר בו הנגע' - זו עבודת כוכבים שהיא מטמאה כנגע, שנאמר 'ויחללו את מקדשי ויטמאוהו'. 'בגדיו יהיו פרומים' - אלו בגדי כהונה. נאמר 'וראשו יהיה פרוע' - הוא שנאמר (ישעיה כ"ב) ויגל את מסך יהודה, גלי דכסיא. 'ועל שפם יעטה' - כיון שגלו ישראל לבין אומות העולם לא היה אחד מהן יכול להוציא דבר תורה מפיו. 'וטמא טמא יקרא' - חורבן ראשון וחורבן שני".

בקינה זאת דורש רבי אלכסנדר בסיבת אריכות ישיבת ישראל בגלות מן הכתוב המדבר בבדידות המצורע מחוץ למחנה בגזירה שוה "בדד ישב" (הצרוע) - "ישבה בדד" (ירושלים). וכן הגזירה להיות בגלות מחוץ למחנה ככפרה עד שיגאלו ע"י החזרה בתשובה.

"כָּל יְמֵי אֲשֶׁר הַנֶּגַע בּוֹ יְטָמֵא טָמֵא הוּא" (וי"ג מ"ו)

מדייק ה"אור החיים" בפשוטו של הפסוק ואומר שכל זמן שעוד הנגע בו נמצא האדם בתוך עון. מכאן, שהעון הוא סיבת הנגע ויעמוד בטומאתו כל זמן העון בידו. ומפרש על דרך אומרו (ירמיהו ב' י"ט): "תיסרך רעתך", שאין ד' עושה לו דבר אלא הוא עושה לעצמו. וראה במדרש (איכה ג' סי' מ'): "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב", א"ר אלעזר משעה שאמר הקדוש ברוך הוא (דברים ל') "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע", לא יצאת טובה לעושה רעה ורעה לעושה טובה, אלא טובה לעושה טובה ורעה לעושה רעה, כמד"א (שמואל ב' ג'): "ישלם ה' לעושה הרעה כרעתו", [כתיב איכה ג']: "מה יתאוון אדם חי [גבר על חטאיו]", דיו שהוא חי, א"ר לוי: אמר הקדוש ברוך הוא: "חיותך בידי וחי - ואתה מתאוון?", א"ר הונא יעמד כגבור ויודה על חטאיו ואל יתאוון, א"ר ברכיה מה יתאוון על חי העולמים - אם מבקש הוא להתאוון - גבר על חטאיו". וכן כתיב "אולת אדם תסלף דרכו ועל ד' יזעף לבו", ודרשו חז"ל פסוק זו על השבטים שאמרו "מה זאת עשה אלקים לנו", והיה להם להבין ששנאתם ליוסף גרמה צרתם. כלומר מכח רעתו של האדם עושה הרעה מביא עליו על עצמו את גמולו.

"בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ" (וי"ג מ"ז)

מדבר הכתוב בצרוע שנלקח על שסיפר לשון הרע. ומה ענין "בְּדָד יֵשֵׁב"? ברש"י (שם): "שלא ישב עם שאר טמאים, ואמרו רבותינו (ע"פ פסחים מ"ז) מה נשתנה משאר טמאים לישיבת בדד? הואיל והוא הבדיל בלשון הרע בין איש לאשתו ובין איש לרעהו, אף הוא יבדל". הגמרא מציינת שהצרעת שורשה רוחנית בעבור לשון הרע ככתוב (ערכין ט"ז ע"א): "א"ר שמואל בר נחמני א"ר יוחנן על שבעה דברים נגעים באין: על לשון הרע, ועל שפיכות דמים, ועל שבועת שוא, ועל גילוי עריות, ועל גסות הרוח, ועל הגזל, ועל צרות העין".

לשון הרע, בראש הרשימה, והוא מציאת פגם בזולת, אומרת התורה להוציאו החוצה שישב לבדו, כדי לחשוב בעונו ובחסרונותיו הוא.

הפטרות פרשת החודש

(יחזקאל מ"ה, לאשכנזים: מ"ה, ט"ז-כ"ה - מ"ו, א'-ט
לספרדים: מ"ה, י"ח-כ"ה, מ"ו, א'-ט"ו)

בארבע שבתות בחדשים אדר וניסן מוציאים שני ספרי תורה, בספר תורה הראשון קורין בפרשת השבוע, ובספר תורה השניה קוראים למפטיר כדלהלן, ההפטרה קורין מענין המפטיר ולא מענין פרשת השבוע. אלו ארבע שבתות נקראין במשנה ובשולחן ערוך "ארבע פרשיות".

והם (א) **פרשת שקלים**: קוראים אותה בשבת מברכים חודש אדר, או אם שבת היא ראש חודש אדר, קוראים המפטיר מתחלת פרשת כי תשא, המדברת במצות נתינת "מחצית השקל", ולהפטרה קוראין מעין המפטיר.

(ב) **פרשת זכור**: בשבת לפני פורים מוציאין ספר תורה שניה וקוראים מסוף פרשת כי תשא, המדברת מהחיוב לזכור מה שעשה לנו עמלק כשיצאו בני ישראל ממצרים, והחיוב למחות את שמם מן העולם, ולהפטרה קוראים מהנביא "שמואל" מה שעשה שאול המלך כשנצטוו להרוג את העמלקים.

(ג) **פרשת פרה**: בשבוע הקודמת לפרשת החודש מוציאין ספר תורה שניה וקוראים מתחלת פרשת חוקת, המדברת מהחיוב לטהר עצמינו מטומאת מת על ידי זריקת מי פרה אדומה, בזמן בית המקדש, טרם שנהיה מותר ליכנס לבית המקדש או לאכול מהקרבנות, ולכן קוראים אותה קודם לחודש ניסן להזכיר אותנו לטהר את עצמינו כדי שנוכל לאכול מהקרבת פסח, וההפטרה קוראים מהנביא "יחזקאל" המתאר לנו כיצד עתיד הקב"ה לטהר אותנו מטומאותינו.

(ד) **פרשת החודש**: קוראים אותה בשבת שמברכים חודש ניסן או אם ראש חודש ניסן חל בשבת, וקוראים בספר תורה שניה מפרשת בא, המדברת מהחיוב להביא קרבן פסח ביי"ד ניסן, וקוראים אז ההפטרה מעין המפטיר מהנביא "יחזקאל" כמו שנבאר להלן.

שבת זאת היא ראש חודש ניסן. המפטיר קורא בספר תורה מספר שמות בפרשת בא (י"ב א'-כ') בו אומר ד' למשה ואהרן שחודש ניסן הוא החודש שיגאלו ממצרים. על כל אחד מבתי ישראל מצוה ד' להכין שה לקרבן פסח. בהמשך נאמר על ההכנות ליציאת מצרים - דם הקרבן לסימן שתי המזוזות ומשקוף הבית, אכילת הבשר צלי אש על מצות ומרורים וכן חוקי הפסח לשמירה לדורות, כאמור (שמות י"ב י"ד): "והיה היום הזה לכם לזכרון וחגותם אותו חג לד' לדורותיכם חקת עולם תחגוהו".

ההפטרה, מעין הפרשה, מדברת בחודש ניסן לעתיד לבא בזמן המשיח בו בית המקדש השלישי יחנך בטקס שיתחיל בראש חודש ניסן. כפי שראש חודש ניסן בזמן יציאת מצרים היה ראשית צמיחת בני ישראל כעם ד', ראש חודש ניסן המדובר בהפטרה יהיה ראשית הגאולה הניצחית של עם ישראל עם בית המקדש בנוי על תילו.

קשר נוסף קיים בסימן הכתוב בדם הקרבן. בהפטרה (יחזקאל מ"ה י"ט): "ולקח הכהן מדם החטאת ונתן אל מזוזות הבית ואל ארבע פינות העזרה למזבח ועל מזוזות שער החצר הפנימית ... וכפרתם את הבית", וכמו שכאן מכופר בית המקדש, כך בפרשה, כל בית אב אשר ישם אות על ביתו יכופר לו שלא יהיה בו נגף ומשחית בליל מכת בכורות. כאמור (שמות י"ב ז'-י"ג): "ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף על הבתים וגו' והיה הדם לכם לאות וגו' ולא יהיה בכם נגף למשחית בהכותי בארץ מצרים".

ועוד קשר לפרשה מוצאים בחוקי הקרבן וחג הפסח. נאמר בהפטרה (יחזקאל מ"ה כ"א): "בראשון בארבעה עשר לחודש יהיה לכם הפסח חג, שבועות ימים מצות יאכל". ובפרשה (שמות י"ב י"ט): "שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם".

ועוד, בפרשה, ד' מורה למשה ענין קביעת ראש חודש (שמות י"ב ב'): "החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה". וברש"י (שם): "הזה. נתקשה משה על מולד הלבנה באיזה שיעור תראה ותהיה ראויה לקדש והראה לו באצבע את הלבנה ברקיע ואמר לו כזה ראה וקדש". בהפטרה, מקודש ראש החודש במעשה מיוחד בבית המקדש שבאותו יום שער הפנימי ישאר פתוח לכל איש ליכנס בו, כאמור (יחזקאל מ"ו א'): "כה אמר ד' אלקים שער החצר הפנימית הפונה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החודש יפתח" אומר על כך הרד"ק (שם): "כה אמר ה' שער החצר הפנימית - זהו עזרת כהנים ואמר כי שער עזרה זאת המזרחי שהוא פתוח לעזרת ישראל יהיה סגור ששת ימי המעשה שאין באים העם לבי"ה ולא הנשים אלא בשבתות ובחדשים ואז יהיה פתוח וגם זה יהיה חדוש לעתיד".

הנביא יחזקאל מבאר בדקדוק רב את פרטי חנוכת בית המקדש הנצחי על פי ד'. יהי רצון שנחיה ונוכה לראות בגאולה העתידה ולבית המקדש בנוי על מכונו בקרוב ממש.

בענין גנות לשון הרע

”אדם פי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת” (י”ג ב’)

פרשיות תזריע- מצורע מדברים בפשוטן בעניני נגעים הנראים כעניני נגעי גוף (כשמדבר באדם) או קלקול החומר (כשמדבר בנגעי בגדים או בתיים). אך בענין הצרעת יש דעות חלוקות. יש שאומרים שמדובר פה בחולי גופני הנובע ממחלה בתוך הגוף ויוצא ונראה על העור, ויש שאומרים שבא על צד עונש המגלה רעה בקרבו, דבריו או מעשיו.

וראיה לסברא האחרונה מדברי תורתנו הקדושה (דברים כ”ד ח’-ט’): ”השמר בנגע הצרעת ... זכור את אשר עשה ד’ אלקיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים”. ומה עשה ד’ למרים? כתוב (במדבר י”ב א’-ט”ו): ”ויחר אף ד’ ... והנה מרים מצורעת כשלגי”. ועל מה חרה אף ד’? ומספר הכתוב (שם א’): ”וידבר מרים ואהרן במשה על אודות האשה הכושית אשר לקח וגו’”. רק תפלת משה מחזירה את מרים לאיתנה אך לא לפני שדין מצורעת חל בה כאמור (שם י”ד): ”הלא תכלם שבעת ימים תסגר שבעת ימים מחוץ למחנה אחר תאסף”. מכאן גם למדים את הקשר בין צרעת ללשון הרע.

ה”כלי יקר” מרחיב את היריעה ומפרש לשון מצורע כמילה מורכבת שהיא ”מוציא-רע”, ולדבריו (ויקרא י”ג ב’): ”שאת או ספחת או בהרת... שמגלה ומוציא לחוץ כל רעתו שבקרבו, הן העיפוש הפנימי, הן אם הוא מכה רעהו בסתר בשוט לשונו ואין הבריות יודעין להשמר ממנו על כן הקדוש ברוך הוא מפרסם על החנפים ומוציא כל רעתו לחוץ כדי שתגלה רעתו בקהל. ובזה מיושב הכפל בפסוק שאמר ‘אדם כי יהיה בעור בשרו שאת וגו’ והיה בעור בשרו לנגע צרעת’, תרתי בעור בשרו למה לי? אלא לומר לך שזהו השאת והשבר. אילו היו באיש טהור המחשבות לא היו מזיקים כי בנקל לרפאותם אך מצד היותם בעור בשרו של זה החוטא על כן נעשו לנגע צרעת. ומזה מצאו להם חכמי תורתנו סמך, ורובם יצאו ללקוט מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים על איזה עוון פרטי באין הנגעים, כי במסכת ערכין (טז א) אמרו חז”ל על שבעה דברים נגעים באים וכו’ ויש לכולם סמך מן הפסוקים, ובמדרש (ויקרא רבה יז ג) מביא על עשרה דברים וכו’”.

אך הכלי יקר מחפש לדרוש בנגלות ולא בנסתרות הפרשה וטענתו שדברי הגמרא והמדרש אינן נסמכין על הפרשה ומוצא כאן בפרשה זאת רמז רק על שלש סיבות לנגעים והם: לשון הרע, גסות הרוח, וחמדת הממון. וראיותיו (שם): ”האחד הוא על לשון הרע שכן פירש רש”י למה קרבנו צפרים? לפי שעושיין מעשה פטיט וכו’. השני, הוא על גסות הרוח שנאמר ‘ולקח למטהר עץ ארז ואזוב’ פירש שם רש”י, שאם הגביה עצמו כארז ישפיל עצמו כאזוב. השלישי, הוא על צרות העין שנאמר (ויקרא יד לה) ובא אשר לו הבית ותנא דבי רבי ישמעאל זה שייחד ביתו לו וכו’ (ערכין טז א), ודבר זה כולל כמה דברים, הן חמדת הממון שלמידין מן גחזי, הן הגזל שמנו חז”ל שם וראייתם מפסוק וצוה הכהן ופינו את הבית, ותנא הוא כנס ממון שאינו שלו יבוא הכהן ויפזר ממונו. ושלשה אלו מקורם אחד כי חמדת הממון מסבב גם הגזל וצרות העין”. (ראה מעשה דגחזי בהפטרות תזריע בשבת שאינה פרשת החודש, מלכים ב’ פרק ד’ וראיה ממה שאמר אלישע לגחזי (מ”ב ה’ כ”ז): ”וצרעת נעמן תדבק בך” והזכיר לו צרעת נעמן, שגחזי היה חומד ממון ונעמן היה גבה עינים, הגסות והחמדה ממקור אחד באים).

הגמרא מתארת ומבארת את חומרת העבירה של המספר לשון הרע בזה”ל (ערכין ט”ו ע”ב): ”אמר ר’ יוחנן משום ר’ יוסי בן זימרא: כל המספר לשון הרע - כאילו כפר בעיקר, שנאמר: אשר אמרו ללשונו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו. ואמר ר’ יוסי בן זימרא: כל המספר לשון הרע - נגעים באים עליו, שנאמר: מלשני בסתר רעהו אותו אצמית, וכתוב התם: לצמיתות, ומתרגמינן: לחלוטין, ותנן: אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה. אמר ריש לקיש, מאי דכתיב: זאת תהיה תורת המצורע? זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע”.

הרמב”ם (פ”ז מהלי דעות הל”ב) אומר: ”אי זהו רכיל [דכתיב לא תלך רכיל] זה שטוען דברים והולך מזה לזה ואומר כד אמר פלוני כד וכך שמעתי על פלוני אף על פי שהוא אמת הרי זה מחריב את העולם, יש עון גדול מזה עד מאד והוא בכלל לאו זה והוא לשון הרע, והוא המספר בנגות חבירו אף על פי א שאומר אמת, אבל האומר שקר נקרא מוציא שם רע על חבירו, אבל בעל לשון הרע זה שיושב ואומר כך וכך עשה פלוני וכך וכך היו אבותיו וכך וכך שמעתי עליו ואמר דברים של גנאי, על זה אמר הכתוב יכרת ה’ כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות”.

ה"אור החיים" מבאר לדייק בין שאת לבהרת באומרו (י"ג ב'): "שאת - כנגד מוציא שם רע, ואמר שאת ע"ד (שמות כג א): לא תשא שמע שוא. בהרת - כנגד לשון הרע, ואמר לשון בהרת בהירות שיורה הצדקת הדברים הנאמרים כי כנים הם ואף על פי כן מאוסים הם וישובבו הצרעת. ולצד שיש הדרגות בב' הבחינות, לזה עשה ה' ב"ה ספחת לשאת ולבהרת כבחינת הדבור אשר יסובב אותה".

מאמר נוסף של ריש לקיש בענין לשון הרע אומר (ערכין ט"ו ע"ב): "ואמר ריש לקיש מאי דכתיב: אם ישוך הנחש בלא לחש ואין יתרון לבעל הלשון? לעתיד לבא מתקבצות כל החיות ובאות אצל נחש, ואומרות: ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל, אתה מה הנאה יש לך? אומר להם: וכי מה יתרון לבעל הלשון?". כלומר, לחיות הטורפות יש דרכים שונות להתגבר על טרפן, אך לבסוף נהנים מאכילת הטרף ומה הנאה הנחש שרק מכיש אנשים והורגם? על כן אומר הנחש: המזיק לחבירו ע"י לשון הרע אף הוא לא משיג הנאה חומרית. ומתמיהה. שאפילו אם אין להם תועלת חומרית יש בדוברי לשון הרע הנאה גדולה שהרגילו עצמם ומעלים חשיבות עצמם שיודעי דבר הם ועבירה זו מביאה לו עונג (ואולי על כן מקבל הוא "נגע" - ראה המאמר הבא).

הגמרא מוסיפה רבות בענין לשון הרע ראה דברי אמוראים אחרים (שם): "כל המספר לשון הרע. ראוי לסוקלו באבן וכו', כל המספר לשון הרע, אמר הקדוש ברוך הוא: אין אני והוא יכולין לדור בעולם וכו', כל המספר לשון הרע, אומר הקדוש ברוך הוא [לשר של] גיהנם: אני עליו מלמעלה ואתה עליו מלמטה [הבה] נדוננו [יחד] וכו'".

האם ניתן לתקן את חטא הלשון הרע? הגמרא (שם) אומרת "אמר ר' חמא ב"ר חנינא מה תקנתו של מספרי לשון הרע? אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה, וכו', ואם עם הארץ הוא ישפיל דעתו". אך ר' אחא ב"ר חנינא חולק ואומר (שם): "אם כבר סיפר [לשון הרע] אין לו תקנה, שכבר כרתו דוד [המלך, מן העולם] ברוח הקדש, שנאמר (תהלים י"ב ד'): יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות, אלא מה תקנתו? שלא יבא לידי לשון הרע (מלכתחילה, ולא אחר שכבר סיפר) אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה, ואם עם הארץ הוא, ישפיל דעתו".

הגמרא מביאה ברייתא שאומרת (שם) שהמספר לשון הרע עונו כה גדול שהוא שקול כנגד שלשה עבירות תמורות ביותר שהן: עבודה זרה, גילוי עריות, ושפיכות דמים (ומביא ראיות לכל אחד ואחד).

ונוסיף בענין "לשון מדברת גדולות" שמכאן למדו חז"ל (תנחומא מצורע סי' ב') שעון לשון הרע גדולה יותר משלשה עבירות הקשות לעיל שבהם נאמר "גדול" ו"גדולה" ואילו בלשון הרע נאמר "גדולות" מכאן שהוא יותר מהאחרות.

ועוד מלמדת הגמרא שלשון הרע ורכילות הורגת שלשה (שם): "המספרו, המקבלו, והנאמר עליו".

ובכוחה של לשון הרע כתיב (משלי י"ח כ"א): "מות וחיים ביד הלשון" והקשו חז"ל (שם): "וכי יש יד ללשון?" וענו - "לומר לך מה יד ממיתה אף לשון ממיתה". יתר על כן, היד חייבת להיות קרוב להנהרג כדי להרוג אבל הלשון יכול להרוג מרחוק כמו חץ וכן כתיב "חץ שחוט לשונם".

במס' סנהדרין (דף צ"ג) נאמר: "שלשה מלכים וארבע הדיוטות אין להם חלק לעולם הבא", ארבע הדיוטות הם ראשי תיבות אבג"ד - אחיתופל, בלעם, גחזי, ודואג (ע"ש). דואג נמנה עם הרוצחים ועונו היה שסיפר לשון הרע על דוד המלך.

כתיב בקהלת (ה' ה'): "אל תתן את פיך להחטיא את בשרך ואל תגיד לפני המלאך כי שגגה היא, ולמה יקצוף האלקים על קולך ויחבל את מעשה ידך". ופה מוסר ברור ומפחיד.

ה"הליכות מוסר" (להרה"ג ר' עובדיה יוסף זצ"ל, ח"א עמוד תקל"ה) אומר בשם ה"חובת הלבבות" שהמדבר לשון הרע עונותיו של זה שדיברו עליו עוברים לזה שמדבר הלשון הרע, והמצות של המדבר עוברות למי שדיברו עליו אם אינו משיב להם שהם בגדר "הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם ואין משיבים".

הגאון ה"חפץ חיים" חיבר ספר "חפץ חיים", ובו הרבה הלכות לשון הרע, וכשהגיע לגיל תשעים עשה סעודה גדולה ושמח מאד, שאלוהו תלמידיו "ולשמחה מה זו עושה?" הרי אין דרכם של רבנים לעשות לעצמם סעודת יום הולדת, ורק אצל פרעה כתיב (בראשית מ' כ'): "יום הולדת את פרעה?" השיב להם הרב כי תמיד חשתי שאם אפטר מן העולם בלא אריכות ימים, ירננו עליו האנשים ויאמרו, שהוא "נאה דורש" בספרו "חפץ חיים", ואין הוא "נאה מקיים", והרי דוד הבטיח "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב נצור לשונך מרע", כלומר, אם האדם שומר את פיו מלשון הרע, זוכה הוא לאריכות ימים. ולכן כיון שעתה ברוך

ד' זכיתי לאריכות ימים, אני מוכיח כי נזהרתי מלשון הרע. ומפני זה ערכתי מסיבה ושמחתי על כי נתקיים בי הפסוק הזה, ולא ירננו חס וחלילה עלי ועל ספריי.

אשרי אדם הבורח מדיבור לשון הרע וגם בורח מלשמוע דברים. גדול עונשו של השומע שעל ידו מחזק את המדבר לשון הרע ואם יסרם וישים עצמו לא מאמין המספר לא ימשיך לדבר, להיפך, ככל שיטה אזנו יקבל המספר מרץ להמשיך בדבריו. נאמר בתורה שעל המצורע להביא עץ ארז ושני תולעת. ומדוע? כי הגורם ללשון הרע הוא הגאווה מסומלת בארז ועל כן אומר האריז"ל: "אין מדה גרועה ממדת הגאווה שהיא אבות הטומאה וממנה נובעת העבירות", וכבר דיברנו בגנות הגאווה.

לזהירות יתירה יש לשום לב לא לדבר בגנות ישראל ואפילו לא לפני הקב"ה. יאירו על זה דברי ה"בן איש חי" (בספרו עוד יוסף חי - דרשות) בפתח דרשתו לספר במדבר. וז"ל: "[כתיב] שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם, יש להקשות תיבת "כל" נראה לשון יתר דהא ודאי על כולם הוא מצוה? ועוד "לבית אבותם" נראה ג"כ לשון יתר? ונ"ל בס"ד, ידוע הוא שצריך האדם להזהר שלא ידבר חובה וקטגוריה על ישראל לפני הקב"ה אפילו על הרשעים שבהם ואפילו שהחכם חייב להוכיח רשעי ישראל ולהראות להם גנותם וכסלותם ורשאי לדבר אתם קשות כדי להחזירם בתשובה, עכ"ז לפני הקב"ה לא ידבר חובה וקטרוג ולא יגנה אותם אלא אדרבה ידבר זכות וסנגורייא עליהם. צא ולמד מן ישעיה הע"ה שבשביל שאמר לפני הקב"ה "בתוך עם טמא שפתיים אנכי יושב" נענש, אע"פ שבאמת לא היו עושין רצונו של מקום, ואמר הקב"ה עליהם "הוי גוי חוטא עם כבד עון זרע מרעים בנים משחיתים", ועוד דברים קשים כאלה עכ"ז היה קשה לפני הקב"ה על מה שקראם ישעיה הע"ה לפניו "עם טמא שפתיים", דמה לו לגנותם לפניו יתברך? והלא הוא יתברך יודע אותם מה הם, ולכך תכף ומיד נענש על דבר זה שבא מלאך והכחו בפיו בגחלת אש וא"ל "וסר עונך וחסאתך תכופר". וכן מצינו בהושע הע"ה שנענש על אשר דבר חובה על ישראל ולא דבר זכות וסנגורייא לפני הקב"ה, וכן נמצא באליהו הנביא זכור לטוב כשאמר "קנא קנאתי וכו' כי עזבו בריתך" וכו' והוכיחו הקב"ה על אשר דבר חובה על ישראל לפניו, וכן אמרו בגמרא דפסחים על פסוק "אל תלשן עבד אל אדוניו" כי מקפיד (השם) על המלמד קטגוריא על ישראל".

מעתה יאיר לנו להבין רעת עון הלשון הרע וגודל העונש. כן למדנו עד כמה הוא מכעיס את הבורא עולם. אם כך יעזור האיש גבורה לעמוד על המשמרת לשום מחסום לפיו ויזהר לא לדבר בחבירו, בגנותו או בשבחו יתירה (שמא יבא מזה לגנותו) ועל אחת כמה וכמה בגנות בני משפחתו, קהילתו, או עדה בישראל (אשכנזים, ספרדים, חסידים, מתנגדים וכו'), או על עם ישראל בכללו.

כל הפוסל במומו פוסל

"וְהָצְרֹעַ אֲשֶׁר בּוֹ הִנָּע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֵאשׁוֹ יִהְיֶה פְרוּעַ וְעַל שָׂפָם יַעֲטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא" (וי"ג מ"ה)

וברש"י: "וטמא טמא יקרא, משמיע שהוא טמא ויפרוש ממנו", השפתי חכמים מפרש כונת רש"י שבנוסף למראהו החיצוני בבגדים פרומים ושיער פרוע שמעידים כבר על טומאתו צריך להוסיף ולהכריז למתקרב אליו: הזהר טמא אנכי, אל תתקרב אלי ואפילו תפרוש ממני! וזאת, כדי שלא להטמא בגללו. יש כאן ענין מוסר חשוב שהחולה חייב להזהיר את זולתו ולחשוף את מחלתו בפניו בל יבא אליו במגע שעלול להזיק לחבירו. וכך גם מפרש האבן עזרא (שם): "פעמים, שיאמר כן תמיד בעברו במסלה שיש שם ישוב, שישמרו בני אדם ולא יגעו בו". וזה מדרך ההגיון והמעשה הנכון המובן מפשוטו של מקרא וזה פירוש אחד.

אך יש מפרשים הנוטים לדרך הרמז והדרש ואחרים בדרך הסוד.

השל"ה (שני לוחות הברית, לר' יהושע הורוביץ זצ"ל) וה"כלי יקר" מביאים דרך פירוש שני ומפנים אותנו למאמר חז"ל במס' קידושין (דף ע"ג ע"א): "כל הפוסל במומו פוסל", שחסרונותיו וכשלונותיו שהאדם רואה אצל זולתו הם פגעי עצמו. וזה על פי הפסוק "טמא - טמא יקרא!", כלומר הטמא קורא לאחר טמא. דבר זה נרמז בהגדה של פסח: "רשע - מה הוא אומר", וכך כותב רבינו יונה בפירושו על פרקי אבות (פרק ד' משנה ו') מדיבורו של אדם ניכר מה הוא, אם הוא משבח את הטובים זה מראה שהמספר הוא איש טוב ואם הוא משבח את הרשעים ומגנה את הצדיקים זה מראה שהוא בעצמו מהרשעים, ומביא על זה פסוק במשלי (כ"א כ"ז) "ואיש לפי מהללו" כלומר איש לפי מה שהוא מהלל.

פירוש שלישי, נכנס לחכמת הנסתר. ה"תפארת שלמה" (להאדמו"ר ר' שלמה מרדאמסק, מגדולי החסידות במאה העבר) מבאר את המילה "יקרא" כ"יכריז" על פי דברי שמואל הנביא לעלי הכהן (שמואל א' ה'): "הנני כי קראתי ליי". לפי ר' שלמה האדם קורא כאן לניצוצות קדושה שנבלעו בקליפת הרע, על פי הקבלה שמתבטאת במקום שטוב ורע משתמשים בערבוביא ואנו מחויבים לברר את הטוב ולהוציאו מעומק הרע.

ועוד פירוש אחר, "וטמא טמא יקרא", משמעותו הטמא האחד קורא לטמא השני להתחבר עמו להגדיל כוחות הרע, וראינו הרבה מעין אלה חוברים להגדיל כוחם ולא רחוק מזמננו, הנאצים ימ"ש שחברו יחדיו לעוד מדינות ציר רשעים לערוך שמד בישראל וכיבוש וכלה באויביהם ובמדינות אחרות.

וראינו זה גם במכשולים רבים ששמו אפילו מדינות 'נאורות' כמו אנגליה שחברו אל ציר רשע ערבי לדחות ולמנוע את שארית הפליטה משואת אירופא לחזור לכור מחצבתם. ועוד, ארצות "ברית המועצות" שחברו בשנות הצעירות של מדינת היהודים עם שכיניהם האימתניים של ישראל למלאות אוצרם נשק במטרה להשמיד ולהרוג את האוד המוצל מאש. ועוד רווחת קנונית הרשע אצל אלו הנקראים ה"אומות המאוחדות" בס טמא קורא לטמא יום ביומו למצוא פגם ורוע בכל מעשי ישראל. אך הגרוע ביותר שלרוע המזל יש גם בתוכינו מעצמנו ובשרינו אחינו ישראל המוצאים סדק ופגם וזריזים להביא פסול במעשינו אנו לעיני כל ובכך מתחברים לחיצוניים הששים עלי קרב ומבעירים את אש השנאה כלפי ישראל ואלו ארגונים שונים בתוך עם ישראל המקבלים ממון ותמיכה משונאי ישראל. וזה פירוש מפחיד אך מאד מציאותי לטמא טמא יקרא.

לחזור לפירוש קודם, "כל הפוסל במומו פוסל", תנן במס' נגעים (פרק ב' משנה ה'): "כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו", עוד תנן (שם) בענין מומי קרבן בכור (שאם נולד בו מום מותר לשחטו חוץ לבית המקדש) שהכהן נאמן לראות את המום מכל בהמת בכור חוץ מבכור בהמתו שלו, ומדוע? כתב המאירי במס' אבות (פרק א') כי זה טבע האדם לראות רק טוב על עצמו.

ועוד, אפילו אם הכהן גדול חכם גדול וגאון אינו יכול לישב בסנהדרין לדון בענין עיבור השנה. למה? כי הוא רוצה שיום כפור יחול בימות הקיץ כיון שאז המקוה חמה והאבנים שהולך עליהן ברגליים יחפות יהיו חמות, אבל אם יאוחר יום כפור יהיה קשה עליו לעבוד עבודת יום הכפורים, אם כן נוגע הוא ויש חשש שידון לטובתו ולא לטובת הציבור.

האם באמת חושדת תורתנו הקדושה שאדם חשוב ככהן גדול ישים נוחיות רצפה קרה קודם לנכון?

אך פה למדים כלל חשוב ויקר. אין אנו חושדים את הכהן הגדול שישקר במזיד אבל נגיעה בדבר עשויה להשפיע על החלטה וראית דברים בעיני כל אדם. ונאמר בגמרא (סנהדרין פ"ו ע"א): "ואדם קרוב אצל עצמו". וזה מוציאו מכלל יכולת להעיד על עצמו (ומי שמשוחד אינו מרגיש שאינו מסתכל על הדברים לאמיתתן).

נאמר על הגאון מוילנא, שלא היה אחד שהעז למצוא בו דופי, אמנם הרבה פעמים קרא למחותנו ה"מגיד מדובנא" להגיד לו מגרעותיו, וכן פירש המאירי במס' אבות "קנה לך חבר" ו"אל תתחבר לרשע".

וזה שחכמינו לימדו שמציאת פגם בזולת מורה על הפגם שנמצא בו (קידושין ע' ע"א) שכל הפוסל במומו פוסל, ויש להזהר בזה רבות.